

# Veilederhefte – Aktiv i egen organisasjon

## Innledning

NFU har som målsetning at tillitsvalgte med utviklingshemming skal ha rett til ledsager.

Dette heftet inneholder faglig og metodiske tips om hvordan få personer med utviklingshemming mer aktiv i organisasjonen. Ledsagerrollen vil også bli omtalt, da den er nødvendig for å oppnå målet.

### MÅL:

Kvalifisere flere medlemmer med utviklingshemming til å kunne arbeide aktivt i lokallag, fylkeslag og sentrale utvalg.

Gi ledsagerne et innblikk i hva rollen som ledsager innebærer.

De som ønsker å være ledsagere i organisasjonen etter dette kurset, bør delta på kurset "Å være ledsager i organisasjonen NFU".

## Veilederheftet

Dette veilederheftet er organisert i samsvar med deltakerheftet. Dersom det passer, kan rekkefølgen av temaene endres. Deltakernes kunnskap og ferdigheter, samt tilpasning av innholdet, vil være bestemmende for vektlegging av hvert tema.

## Stikkord

Dette heftet inneholder:

Emne	Se side
Praktisk informasjon	2
Mål for samlingene	4
Aktiv i egen organisasjon – deltakerhefte	5
Ledsagerrollen	8
Ulike metoder for aktiviteter	9
Egne notater	11

## Praktisk informasjon

---

### Innledning

Dette heftet er laget på bakgrunn av NFUs prosjekt *Fra medlem til deltaker*, samt rapport fra samarbeid mellom NFU Sogn og Fjordane fylkeslag og Buskerud fylkeslag (2004) og NFU Nordland fylkeslag (2002).

Dessuten er det hentet inn erfaringer fra Sverige FUB som har lang erfaring med skoloring av ledsagere og dermed arbeidet med å aktivisere og dyktiggjøre personer med utviklingshemming.

(FUB – För Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar og Vuxna)

---

### Studiehefter

Faglig innhold i kurset kan med fordel følge studieheftene *NFU – en organisasjon* og heftet *Tillitsvalgt i organisasjonen NFU* og NFUs *Prinsipp-program*.

---

### Samlinger

Det er nødvendig med flere samlinger for å nå målet om å dyktiggjøre deltakerne. Helgesamlinger kan være et eksempel.

Eller: Startsamling – mellomsamling – sluttsamling der deltakerne samles.

Eller: En kursserie der man først gjennomgår kurset "Aktiv i egen organisasjon Trinn 1" etterfulgt av et kurs eller en studiering med utgangspunkt i kursheftet "NFUs prinsippprogram" og/eller "Tillitsvalgt i organisasjonen NFU" og/eller "NFU – en organisasjon"

Det kan være lokale aktiviteter mellom samlingene der temaene er avtalt på forhånd – og er en naturlig del av innholdet av kurset. Dette kan arrangeres som studieringer.

Samarbeid mellom lokallag eller fylkeslag kan være en fordel.

Lokale tilpasninger er nødvendig.

---

### Innhold

Innhold i samlingene må være både faglig og praktisk. Under hver faglige/praktiske del vil det bli gitt eksempel på metoder som kan brukes for å "konkretisere" temaet som blir tatt opp.

Viktig med

- balanse mellom innlæringsøker, økter med samspill, gruppearbeid og pauser.
  - balanse mellom fordeling av emner og antall emner i løpet av kurset.
  - balanse i samspillet mellom deltaker og ledsager.
  - balanse i innlæringssemner mellom ulike samlingene.
- 

*Fortsetter på neste side*



## Praktisk informasjon, *fortsatt*

---

### Tilpasning

Individuell tilpasning av innholdet er nødvendig. Dette krever at leder har kjennskap til deltakerne. Smidighet og kommunikasjon er stikkord.

Det kan derfor være nødvendig å justere programmet underveis. Dette krever innsikt og god kunnskap om innholdet i samlingene fra leder.

Det vil være en fordel om et medlem med utviklingshemming er med i forberedelsene til samlingene og dermed innholdet.

---

### Hjelpemidler

For å gjennomføre noen av aktivitetene trengs følgende:

- saks
  - blyant – penn – tusj
  - ark
  - gule lapper
  - tape, tegnestifter, lim
  - div. blader og aviser til utklipp
  - flipover
-

## Mål for samlingene

---

### Innledning

Under oppsummeres det som en kan forvente at deltakerne får innsikt i – og erfaring med – ved å delta på samlingene/kurset.

---

### Deltakerne

Etter gjennomførte samlinger bør deltakerne ha fått erfaring i følgende:

- Presentere seg selv
  - Fortelle hva en trenger hjelp til
  - Vite hva en organisasjon er og kjenne til begrepet logo
  - Kjenne hovedtrekkene ved NFU som organisasjon
  - Få en forståelse av hva det å være tillitsvalgt betyr
  - Bruke ulike verktøy som tankekart for å forberede det en vil si
  - Ta ordet når det er mange tilstede
- 

### Ledsagere

Selv om dette ikke er et kurs med fokus på ledsagerrollen bør ledsageren ha fått innsikt i følgende:

- Forstå bedre den rollen en ledsager skal ha
  - Kjenne hovedtrekkene ved organisasjonen NFU
  - Hvordan gi støtte på deltakerenes premisser
  - Hvordan kommunisere med mennesker med utviklingshemming, slik at man tilpasser seg til den man skal snakke med
  - hjelpe deltakeren med å begrense engasjementet til de områdene vedkommende har erfaring, kompetanse og evner til å bidra
  - Være informert om eget kurs for ledsagere
-

## Aktiv i egen organisasjon – deltakerhefte

---

### Innledning

I denne delen vil det kun bli gitt utfyllende stikkord til hvert kapittel som støtte for kursleder. Viser ellers til kapittel om Ulike metoder s. 9.

---

### Presentasjon av meg selv

I dette temaet blir også tankekart brukt som til konkretisering. Forklar begrepene tankekart / solkart og stikkord. Dette vil være en metode som blir brukt senere også.

Start gjerne med å presentere deg selv ved bruk av denne metoden – som et eksempel. De av deltakerne som velger å skrive sin presentasjon må få tilstrekkelig støtte og hjelp til det.

---

### Hva er jeg god til? Hva trenger jeg hjelp til?

Under dette temaet er det viktig å påpeke at ikke alle er gode til det samme, men alle er vi gode til noe.

Etter at deltakerne i gruppe har kommet frem til ”gode sider” av seg selv – kan dette snakkes om i plenum eller skrives på gule lapper og limes på flipover-ark.

Det samme kan gjøres med ”Jeg trenger hjelp til...”. Ord

Dette kan med fordel videreføres under kapitlet: Ledsager – en som kan støtte og hjelpe meg.

---

### Å forberede noe jeg vil fortelle

Her er også tankekartet brukt som metode. Dersom ikke begrepet stikkord er utdypet tidligere må det gjøres her.

Deltakeren kan starte med å fortelle til evnt. ledsager eller i liten gruppe med 2–3 personer.

Dersom dette er vellykket og deltakeren føler seg trygg, kan tilhører-antallet utvides.

Dersom det foreslåtte eksemplet ikke passer, så velg et annet som du vet passer deltakeren. Det kom kanskje fram ”noe” under presentasjonen (hobby, interesser, reiser etc.).

---

*Fortsetter på neste side*

## Aktiv i egen organisasjon – deltakerhefte, *fortsatt*

---

### Ledsager – en som kan støtte....

Spørsmålene under dette temaet kan drøftes i plenum.

Ta utgangspunkt i at mange trenger ledsager:

Blinde trenger hund, stokk, ledsager – hjelp til å kompensere for synsvanskene.

Hørselshemmede trenger høreapparat, tegnspråk, tolk – hjelp til å kompensere for hørselsvanskene.

Fysisk funksjonshemmede trenger rullestol + andre hjelpemidler for å kompensere for bevegelsesvanskene.

Hva trenger en person med utviklingsvansker hjelp til???

Poenget er å vise til at personer med utviklingshemming trenger hjelp/støtte til ulike ting/aktiviteter og i ulik grad.

Ta dette også opp på generelt nivå – da en har snakket om det personlige nivå tidligere.

Hver enkelt får 5–10 min til å sette ned stikkord sammen med ledsager. Etterpå tas det ”runder” i gruppene slik at alle får komme med forslag etter tur.

Kan også bruke gule lapper for å synliggjøre dette temaet.

---

### Hva er en organisasjon?

Logo er et stikkord under dette temaet. En kan velge å bare lime logoer inn i heftet eller også synliggjøre disse på veggen.

Det er nødvendig å eksemplifisere og forklare begrepet logo og at det finnes ulike organisasjoner – foreninger, idrettslag, sangkor etc.

Bedrifter har også logo. Skille mellom bedrift og en organisasjon.

Begrepene **medlemskap** og **kontingent** bør også forklares.

---

### NFU en organisasjon

Alle bør få fortelle hva de kan om NFU. Hvorfor de er medlemmer og hva de synes er viktig at NFU arbeider med.

Om det bare skal være en meningsutveksling, bruk av gule lapper eller, som foreslått i heftet, bruk av tankekart, kan kursleder bestemme.

---

### Medlem i NFU

Det er nødvendig å understreke at alle medlemmer er like viktige og verdifulle for NFU. Samtidig kan ikke alle bli tillitsvalgt. Dette gjelder alle medlemmer enten de er utviklingshemmet eller ei.

Samtidig er det nødvendig å si noe om at det å være tillitsvalgt, krever at en taler alle utviklingshemmedes sak – ikke bare sin egen.

---

*Fortsetter på neste side*

## Aktiv i egen organisasjon – deltakerhefte, *fortsatt*

---

### **Ta ordet snakke i forsamlinger**

Det er et viktig punkt. Personer som ikke vil snakke mens andre hører på, skal ikke presses. Prøv å ufarliggjøre dette.

Ta utgangspunkt i en sak, et tema gruppen er opptatt av. Det vil gjøre det lettere for personen å uttale seg. Det samme gjelder dersom noen ikke ønsker å snakke – få frem personlig interesser – da vil kanskje personen likevel si noe.

---

### **Aktivtetsark**

På disse arkene kan deltakerne klippe ut og lime inn i forhold til aktuelle oppgaver. De som kan skrive kan selvsagt benytte disse til skriftlige aktiviteter.

---

## Ledsagerrollen

---

### Innledning

Ledsagerrollen blir ikke vektlagt i denne sammenhengen.  
Viser til kurs i ledsagerrollen.

---

### Ledsager

Imidlertid er det viktig at deltakere som har med ledsagere får oppgaver sammen der det er naturlig.  
Dette for at de to skal kunne bli bedre kjent også i kurs-sammenheng.  
Dersom det observeres at ledsager er for aktiv, og deltaker derfor er passiv i ulike sammenhenger, bør en legge opp til at dette endres i deltakerens favør.

---

## Ulike metoder for aktiviteter

---

### Innledning

I denne delen vil noen metoder bli beskrevet mer nøyaktig.

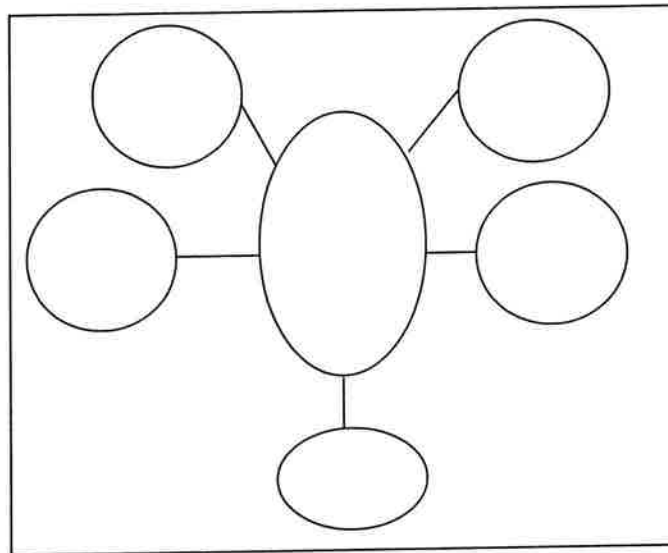
Under noen temaer er det opp til kursleder å velge den metoden som synes best egnet for deltakerne ut fra kunnskap og gruppe-sammensetning.

Dersom kursdeltaker behersker andre metoder kan disse gjerne benyttes, så sant at de passer inn.

Noter gjerne disse opp under egne notater.

---

### Tankekart



Selv om dette kan beskrives som sol-modell/sol-kart og tankekart – så bruk bare et begrep under kurset. Vær sikker på at deltakerne forstår begrepet.

I deltaker heftet er tankekart og sol-kart benyttet.

Forklar tanke bak denne modellen og ar det kan knyttes til flere sirkler/soler slik at tankekartet blir ”videre og bredere”.

I den forbindelse er **stikkord** (nøkkelord) et viktig begrep.

---

### Idédugnad

Brainstorming er et mer kjent begrep. Deltakerne sier det de kommer på knyttet til et valgt tema.

Utsagnene kan bearbeides på ulike måter.

---

*Fortsetter på neste side*

## Ulike metoder for aktiviteter, *fortsatt*

**Intervju** Den tillitsvalgte og ledsageren skriver ned spørsmål som ledsageren stiller under presentasjonen. Presentasjonen blir da i form av en planlagt samtale. Denne teknikken kan brukes når den tillitsvalgte synes det er vanskelig å lese fra et manus og det ikke er aktuelt å lære et helt innlegg utenat.

---

**Gule lapper** Brukes ofte i forbindelse med idédugnad – der deltakerne skriver på gule lapper som blir hengt opp på veggen under tema.

**Flipoverark** Flipover kan også brukes – til å samle utsagn på, for så å festes på vegg – eller grupper kan skrive direkte på flipoverark.

---

**Rollespill** Deltakerne får tildelt roller – personer de skal spille – i forhold til en problemstilling eller situasjon.

Etterpå snakker alle om hvordan de opplevde dette. Tilskuerne kan også komme med kommentarer.

Rollespill er nyttig med hensyn til egen og andres opplevelse av ulike situasjoner.

---

**Runder** Samtale "rundt bordet" der alle får si noe. Det er viktig å lytte og gi oppmerksomhet. Her trener en også på å gi ordet til – og å ta ordet.

---

## Egne notater

---

### **Innledning**

Her kan du som kursleder notere egne tips og notater.

Dersom du mener noen av disse er av avgjørende betydning for kursets kvalitet og innhold, så kan du gjerne gi tilbakemelding til Studieutvalget NFU slik at kurset kan revideres.

Takk for hjelpen.

---

